STORTINGET

Representantforslag 232 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Dokument 8:232 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en norsk offentlig utredning om politiskandalen

Til Stortinget

Bakgrunn

Riksadvokatens rapport om tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker dokumenterer at politiet gjennom en årrekke ulovlig har ransaket mennesker som har vært mistenkt for bruk og besittelse av ulovlige rusmidler til eget bruk. Rusavhengige, rusbrukere og personer mistenkt for bruk og besittelse av ulovlige rusmidler til personlig bruk har blitt utsatt for ulike typer ransakelser. Noen har blitt strippet nakne etter mistanke om bruk med påfølgende undersøkelser i ulike hulrom i kroppen for å oppdage mulige rusmidler. Boliger har blitt ransaket i jakt på brukerdoser eller bevis på ulovlig rusbruk, og eiendeler som mobiltelefoner har blitt ransaket i håp om å avdekke bruk av ulovlige rusmidler.

Disse inngrepene i enkeltmenneskers liv har trolig pågått i mange tiår. Antallet som er berørt, er uvisst, selv om stikkprøvene i Riksadvokatens rapport fra februar kan tyde på at det dreier seg om potensielt tusenvis av mennesker og deres pårørende. Førstestatsadvokat hos Riksadvokaten, Olav Helge Thue, uttalte etter funnene følgende til rett24.no:

«Undersøkelsen har fanget opp at det på enkelte punkter var systematiske feil og mangler i politiets håndtering av tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker i tiden før 9. april 2021.»

Når det er begått systematisk urett mot grupper i befolkningen over tid, og denne behandlingen har vært normalisert i forvaltningen og samfunnet for øvrig, mener forslagsstiller det er det viktig å komme til bunns i hva som har skjedd. Det er avgjørende at at fagetater, beslutningstagere og samfunnet kan lære fra slike erfaringer. Overfor ofre for maktmisbruk er det dessuten helt avgjørende å vise at myndighetene tar ansvar, rydder opp og er villige til å lære når slike feil skjer.

Forslagsstiller viser til at det i tilsvarende saker hvor staten har feilpraktisert lovverk og utøvd urett overfor innbyggere, så har det blitt satt ned granskningsutvalg. Et eksempel på dette er Nav-skandalen, hvor flere tusen ble berørt av feil praksis fra myndighetene over mange år, og en rekke innbyggere feilaktig ble idømt fengselsstraff. Forslagsstiller mener politiets ulovlige tvangsmiddelbruk i mindre narkotikasaker gjennom mange år er tilsvarende alvorlig. Mennesker har blitt utsatt for ulovlige inngrep av myndighetene, og flere har blitt utsatt for det som nærmest kan ses på som seksuelle overgrep. Derfor mener forslagsstiller at dette må betegnes som det dette faktisk er – en rettsskandale.

Forslagsstiller mener derfor at det må nedsettes et offentlig utvalg med et bredt mandat som kan:

- Gi samfunnet, fagetater og beslutningstagere svar på hva som har gått galt i politiet og påtalemyndighetens håndtering av mindre alvorlige narkotikasaker.
- Avklare hvordan den feilaktige praksisen overfor personer mistenkt for ulovlig rusbruk har kunnet eksistere over så lang tid.

- Vurdere om dagens organisering av politiet og påtalemyndigheten ivaretar borgernes rettssikkerhet og er tilstrekkelig satt opp for å kunne å avdekke ulovligheter eller maktmisbruk.
- Se særskilt på spesialenhetens rolle i å avdekke uriktige forhold innad i politiet og i påtalemyndigheten.
- Undersøke hvorvidt det eksisterer ukulturer innad i politiet, spesialenheten eller påtalemyndigheten som kan ha vært med på å svekke rettssikkerheten til brukere av ulovlige rusmidler.
- Utrede målrettede erstatningsordninger eller måter myndighetene kan følge opp ofre og deres pårørende med psykisk eller sosial hjelp.
- Utrede om utdanningsløpet ved de norske politihøgskolene bør endres for å ruste fremtidens politifolk til bedre å ivareta rettssikkerheten til sårbare samfunnsgrupper på en god nok måte.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Stortinget ber regjeringen nedsette et offentlig utvalg som skal granske hvordan norsk politi og påtalemyndighet i årevis feiltolket loven rundt ransakelse av personer i mindre alvorlige narkotikasaker, og foreslå endringer som gjør at man kan unngå at lignende feil oppstår i fremtiden.

8. april 2022

Rasmus Hansson

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon